

O TOPEĽCOCH

Na Orave skoro pri každej dedine, čo stála blízko rieky, žili v dávnych časoch topeľci. Ba aj v potokoch ich vídávali na tom mieste, kde bola hlbšia voda.

Raz išiel starý Lášek, čo býval hneď za Ostražicou vyše Nižnej, zaniest' do krásnického mlyna zrno zomlieť na múku. No a ako už tak kráčal s vrecom, mesiačik tak pekne svietil, že všetko videl ako na dlani. Len čo však došiel na kamenec, tu vidí, že na jednej vrbe pri Orave sa ktosi hojdá a kníše. Prizrie sa lepšie a zbadá dačo také ako chlapčisko na konári. A strapaté bolo, ani čo by sa nebolo celý rok pričesávalo. A to nebol nikto iný ako topelec.

Starý Lášek sa jakživ ničoho nebál, nuž sa ani teraz nezľakol. Len schvatol z cesty jednu tľapkavú skalú a bác do vody. Topelec podskočil na haluzi, zahľadel sa na mesiac, začal sa mu hroziť prstom a vraví:

„Či by svietil, či nesvietil, ale by sa nebil!“

Lášek z tejto reči veľa nevyrozumel, lebo začul iba akési čudné, pomotané slová. I vzal druhú skalú a znova čľup ju do vody. Topelec zas hneď na to takto:

„Či by svietil, či nesvietil, ale by sa nebil!“

Lenže vtedy sa už topelec poobzeral aj dookola, čo to môže byť. A tu zrazu zazrel starého Lášeka. I hybaj naskutku za ním.

V tej chvíli Lášeka prejal strach na celom tele. Ale už potom nečakal ani len chvíľočku, iba sa schytil a utekal o dušu spasenú k mlynu, lebo vedel, že ta skôr dobehne ako k daktorému inému domu. A ako bežal, kričal na ratu:

„Dobří ľudia, otvorte!“

I volal tak hlasno, že ho zaraz vo mlyne začuli i chytró odchýlili dvere na pitvore. Lášek zaraz do nich vletel a veru dost' hodnú chvíľu trvalo, kým zasa ako-tak vydychoval.

Sotva však prebehol cez prah, mlynár i jeho žena zreteľne začuli, ako topelec ešte zavolał za Lášekom:

„Škoda, že som ťa nedostal!“

Nuž vtedy už nielen Lášek, ale aj mlynár s mlynárkou vedeli, že ho chcel topelec dolapiť. Potom už iba tešili Lášeka, že mal veľké šťastie, keď mu z rúk ubzikol. Vraj ktohovie, čo by mu bol býval urobil.

Raz aj jednému mlynárovi z Dlhej prišiel do cesty, keď sa pobral peši z Krásnej Hôrky do Tvrdošína. Štrbavý sa volal. Chcel akési tel'a zjednať v Krásnej Hôrke. Ale keď tam nič nekúpil, pobral sa cestou do Tvrdošína. Vraj v Medvedzom alebo v Štefanove sa ešte pristaví.

Ako tak šiel, ani nevedel, ako sa dostal až ku krčme pod Velingom. I veru mu nedalo, aby sa čo len na chvíľočku v nej nepristavil a dačo z pohárika neprežrel. A Štrbavý naozaj v tejto krčme dlho nevysedúval. Len čosi chytró vlial do úst, potom hneď zaplatil a už sa aj poberal von dvermi.

Krčmár ho ešte zdržiaval a volal na neho:

„Ale veď len posed'te, kdeže vám tak náhlo?“

A Štrbavý na to:

„Ej nie, idem si svojou cestou!“

Vtedy sa mu ozval hneď za chrptom akýsi človečik, ktorého nikdy nevidel ani nestretol. A ten ho takto posmelil:

„Len pod', kamarát, i ja pôjdem s tebou!“

Štrbavý nepovedal nič, iba si pomyslel:

„Ak chceš, hybaj, ale nemusel si sa ustávať, keď som ťa nevolal.“

Ale nezvedel, kto sa to tak núkal. Nuž išli potom vedno kúsok cesty. Ako tak idú, Štrbavý zbadá, že človečik má oči i nos ako jastrab a že mu z kabáta kvapká voda. A po ceste nič neprevravel, len zrazu ak ho ťahá, tak ho ťahá k vode. Štrbavý najprv kráča vedľa neho, no ako sa blížili k brehu, začal mu dohovárať:

„Kamarát, a kdeže ma ty ťaháš? Či nevidíš, že nejdeme dobre?“

No ten len čosi zabrblal, z čoho Štrbavý málo vyrozumel. Nakoniec predsa len začul slová:

„Ale veď pod' sem, pod'!“

Štrbavý sa iba vtedy obadal, keď už bol vo vode. I veru sa v tej chvíli prenáramne zľakol. A hneď nato zacítil, že mu nohy oťaželi, s'aby sa mu zvariaky na ne prilepili. Nuž žalostne zavzdychal:

„Oj, bože, čo budem teraz robiť, keď sa ani pohnúť nemôžem?“

Človečik sa mykol a povie:

„Nič. Len tú čertovu reťaz vyhod' z kešene!“

Štrbavý vopchal ruku do kabáta a namacal v ňom chlieb. Potom strčil ruku do druhého vrečka a tu zvedel, že má pri sebe pátričky. Nuž sa im veľmi zaradoval a topeľcovi odvrkol:

„Ba nevyhodím! Čože by som ťa mal slúchať?“

A sotva to povedal, vtedy počuje hrkotať voz na ceste. I začal volať z celej sily na furmana:

„Ratujte ma, ak ste dobrí ľudia! Nebojte sa ma! Štrbavý som, mlynár z Dlhej.“

Furman, čo šiel po ceste, počul ten hlas i veru hneď zastavil kone a hybaj k vode. A keď videl, že v nej ktosi stojí a nevládze sa hnúť, podal mu bičisko a zavolať :

„Nože sa chytró chyt', nech ťa vytiahnem!“

Štrbavý poslúchol a tak sa obidvoma rukami držal bičiska, že za nič na svete by mu ho v tej chvíli nebol nikto z nich vytrhol. No ale aj nohy mu hneď odľahčeli, takže sa mohol pohnúť z miesta. Nuž potom už celkom ľahučko vyšiel z vody. A len čo bol na brehu, strach z neho dočista spadol. Vtedy začul ešte hlas:

„Máš šťastie, že si mal tú čertovu reťaz! Už by som ťa bol dostal!“

Štrbavý i furman si teraz boli na čistom, s kým mali pred chvíľočkou do roboty. Topelec to bol. A veru veľa nechýbalo a bol by mal Štrbavého v hrsti.